

Arbetsmarknadsdepartementet

Belastningsregisterkontroll i arbetslivet – behovet av utökat författningsstöd (SOU 2019:19)

Er beteckning A2019/00895/ARM

Kriminalvården är i huvudsak positivt inställd till de förslag som lämnas i betänkandet om utökat författningsstöd för myndigheten att genomföra belastningsregisterkontroll.

När det gäller utredningens specifika förslag ska dock följande nämnas.

Registerkontroll vid anställning

Kriminalvården bedriver en verksamhet i vilken det, i enlighet med vad utredningen har anfört, uppställs mycket höga krav på anställdas lämplighet och laglydighet. En registerkontroll kan inte ge en heltäckande bild av en person och den personliga lämpligheten hos den som myndigheten avser att anställa måste bedömas också med hjälp av andra kontroller och åtgärder. Även om det inte heller är vanligt förekommande att något anmärkningsvärt kommer fram vid en registerkontroll anser Kriminalvården att en sådan åtgärd likväl utgör en viktig och nödvändig del i av myndighetens rekryterings- och säkerhetsarbete. Det är således positivt att Kriminalvården föreslås få utökad rätt till registerkontroll även vad gäller andra uppdragstagare än de som för närvarande anges i förordningen (1999:1134) om belastningsregister.

Utredningen har vidare bedömt att det inte finns tillräckliga skäl för att utvidga Kriminalvårdens rätt till registerkontroll till att omfatta den som redan är anställd (annat än om det är fråga om en ny anställning i myndigheten), dvs. löpande registerkontroll av anställda. Enligt utredningen innebär löpande registerkontroll ett integritetsintrång för de anställda som inte kan motiveras. En sådan kontroll bedöms dessutom på ett negativt sätt försvaga den tillit som i grunden behöver finnas mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Kriminalvården har, som även utredningen påpekat, tidigare framfört önskemål om att en möjlighet till löpande registerkontroll ska införas (jfr bl.a. Kriminalvårdens framställning till Justitiedepartementet den 29 maj 2006, ärende dnr 02-02006-18504, Ju 2006/5104/L5 och s. 167 i betänkandet). Enligt Kriminalvårdens mening har det inte kommit fram skäl för att nu göra en annan bedömning när det gäller behovet av att kunna genomföra sådana kontroller. Kriminalvården anser vidare att riskerna för att tilliten mellan arbetsgivare och arbetstagare försvagas rimligtvis bör kunna motverkas genom att tydliga regler och rutiner införs avseende hur och när en löpande registerkontroll får genomföras. Dessutom kan en öppen och tydlig dialog mellan chefer och medarbetare bidra till att myndighetens anställda förvärvar en djupare förståelse vad avser behovet och syftet med sådana kontroller.

REMISSVAR

Datum
2019-09-16Vårt diarienummer
2019-11514

Med särskild hänsyn till de mycket höga krav som uppställs på lämplighet och laglydighet för de som är anställda inom myndigheten anser Kriminalvården sammantaget att skälen för att genomföra löpande registerkontroller väger tyngre än det integritetsintrång som det kan antas medföra för de anställda. Genom sådana kontroller kan dessutom det allmänna förtroendet för Kriminalvårdens verksamhet upprätthållas. Införandet av en möjlighet till registerkontroll, även avseende personer som redan är anställda i Kriminalvården, bör därför övervägas ytterligare.

Registerkontroll av enskild som bedriver verksamhet med halvvägshus eller hem för vårdvistelse

Kriminalvården ser vidare positivt på möjligheterna att kunna genomföra registerkontroll av enskild som bedriver verksamhet med halvvägshus eller hem för vårdvistelse. Kriminalvården anser emellertid att personkretsen när det gäller vilka som kan bli föremål för sådan kontroll är alltför begränsad. Enligt förslaget ska registerkontroll nämligen endast kunna utföras vad avser den som – i ett bolag, en förening, en samfällighet eller en stiftelse – ingår i styrelsen, är verkställande direktör eller är ersättare för någon av dem.

Som skäl för att begränsa möjligheten till registerkontroll till att endast avse verksamhetens ledning har utredningen påtalat att en kontroll av anställda och andra som arbetar klientnära skulle vara alltför omfattande och långtgående. Kriminalvården delar inte denna bedömning. Som utredningen själv har anfört är det av väsentlig betydelse att den som bedriver verksamhet med halvvägshus eller hem för vårdvistelse är lämplig och tillförlitlig (s. 188 f. i betänkandet). Det är nämligen fråga om straffverkställighet i enskild regi och skälen för kontroll av verksamheten får därför anses väga mycket tungt.

I ett hem för vårdvistelse eller ett halvvägshus vistas bl.a. intagna i Kriminalvården som är dömda till fängelse men som har beviljats en särskild utslussningsåtgärd enligt bestämmelserna i 11 kap. fängelselagen (2010:610), FäL. En intagen verkställer således fortfarande sitt straff under den tid när han eller hon är föremål för en utslussningsåtgärd och det yttersta ansvaret för verkställigheten tillkommer fortsatt Kriminalvården. Anställda i ett halvvägshus eller ett hem för vårdvistelse arbetar nära Kriminalvårdens klienter och hanterar i många fall mycket känslig information. I likhet med vad som gäller för verksamheten i exempelvis en anstalt måste det därför även för anställda i denna verksamhet ställas mycket höga krav på lämplighet, lojalitet och laglydighet i syfte att motverka riskerna för bl.a. säkerhetsincidenter och otillbörlig påverkan.

Ett stort antal av de nu aktuella enskilda verksamheterna bedrivs dessutom av större vårdbolag. Detta medför ofrånkomligen att ledningen – styrelse och verkställande direktör – inte deltar i den operativa, klientnära verksamheten. Särskilt i sådana verksamheter är det av yttersta vikt att Kriminalvården kan kontrollera den personal som har direkt ansvar för behandling, tillsyn och bevakning av klienterna. Detta behov kan exempelvis omfatta föreståndaren för ett visst hem, behandlingspersonal eller sjukvårdspersonal.

Datum
2019-09-16

Vårt diarienummer
2019-11514

Enligt Kriminalvårdens mening är det dessutom mycket viktigt att alternativen till fängelsestraff i anstalt i form av utslussning framstår som seriösa, säkra och trovärdiga. Om myndighetens möjligheter att kontrollera enskilda aktörer begränsas på det föreslagna sättet kan det antas föreligga en påtaglig risk för att det allmänna förtroendet för påföljdssystemet påverkas negativt.

Kriminalvården anser vidare att utredningen inte på ett tillräckligt tydligt sätt har motiverat den föreslagna begränsningen av personkretsen för registerkontroll. Det redogörs bl.a. inte närmare för de praktiska svårigheter som en ordning innefattandes registerkontroll av en vidare krets av personer bedöms medföra enligt utredningen (s. 189 i betänkandet). Det bör påpekas att Kriminalvården redan utför kontroll av verksamheter med halvvägshus och hem för vårdvistelse på sådant sätt att det i samband med upphandlingen av dessa tjänster ställs krav på belastningsregisterutdrag för de anställda. Kriminalvårdens erfarenheter från upphandlingarna är att anställda hos leverantörer vid flera tillfällen har förekommit i belastningsregistret. Detta har också i flera fall kommit att påverka bedömningen av den anställdes lämplighet att arbeta i verksamheten och kontrollen har således utgjort en mycket viktig och nödvändig del i upphandlingsprocessen. För det fall Kriminalvården framöver inte medges möjlighet att genomföra kontroller av ifrågavarande slag kan det komma att påverka myndighetens bedömning av om externa leverantörer överhuvudtaget ska användas för det aktuella ändamålet. Detta skulle givetvis avsevärt försvåra möjligheterna för Kriminalvården att erbjuda effektiva, trovärdiga och pålitliga utslussningsalternativ för intagna.

Kriminalvården anser därför sammantaget att kretsen av personer som kan bli föremål för registerkontroll från myndighetens sida bör utökas, antingen till att avse samtliga de som arbetar i enskild verksamhet med halvvägshus eller hem för vårdvistelse eller i vart fall till att omfatta även de som arbetar i den klientnära verksamheten.

Det ska i denna del avslutningsvis påtalas att Kriminalvården – utöver verksamhet med halvvägshus och hem för vårdvistelse – upphandlar behandlingshemsplatser för s.k. kontraktsvård, dvs. skyddstillsyn med föreskrift om särskild behandlingsplan. Det är Kriminalvården som ansvarar för att en sådan utdömd påföljd verkställs och myndighetens verksamhet i detta avseende har även uppmärksammats av utredningen (s. 177 i betänkandet).

Verksamhet med kontraktsvård skiljer sig visserligen delvis från verksamheten i de behandlingshem som avses i 11 kap. FäL. Kontraktsvård utgör en egen påföljd och verkställighetsform. Det finns enligt Kriminalvårdens mening emellertid även i dessa fall ett uppenbart behov för myndigheten att kontrollera den enskilde aktörens lämplighet och laglydighet. Det bör särskilt beaktas att också denna verksamhet utgör straffverkställighet i enskild regi.

I de allra flesta fall bedriver de enskilda aktörerna både verksamhet med kontraktsvård och sådana hem för vårdvistelse som omfattas av den nu föreslagna regleringen i FäL. Den aktuella verksamheten kan därmed kontrolleras med stöd av den bestämmelsen. Om Kriminalvården

avser att upphandla behandlingshem endast för kontraktsvårdsplaceringar saknas det emellertid författningsstöd för att genomföra registerkontroll. En sådan ordning är inte tillfredsställande. Införandet av ett särskilt författningsstöd för denna typ av verksamhet bör således övervägas och det som ovan har nämnts om behovet av att utöka personkretsen för registerkontroll gäller även vid kontroller av sådan verksamhet.

Registerkontroll vid inpassering i anstalt och i häkte

Kriminalvården anser att förslagen vad avser utökat författningsstöd för myndigheten att genomföra registerkontroll vid inpassering i anstalt och i häkte är väl avvägda. Förslagen i denna del tillstyrks därför i sin helhet.

Detta yttrande har beslutats av tillförordnade generaldirektören Stefan Strömberg efter föredragning av verksjuristen Henrik Holmström. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit direktören för frivård, häkte och anstalt Lennart Palmgren och chefen för sektionen för verksjuridik Per Henrik Hedbrant.

Stefan Strömberg

Henrik Holmström